

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4941/2023
08.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Весне Субић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Путник, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 174/22 од 10.11.2022. године, у седници одржаној 08.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 174/22 од 10.11.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 174/22 од 10.11.2022. године и пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 81/20 од 21.04.2022. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд тужену обавезе да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 1.570.534,00 динара, са законском затезном каматом почев од 14.10.2019. године па до исплате и одбија захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка од 157.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду Прр1 81/20 од 21.04.2022. године, ставом I изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца па је обавезана тужена да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 1.570.534,00 динара, са законском затезном каматом почев од 14.10.2019. године, као дана подношења тужбе, па до исплате. Ставом II изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 129.750,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гжрр 174/22 од 10.11.2022. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Другог

основног суда у Београду Прр1 81/20 од 21.04.2022. године. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној на основу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Тужилац је доставио одговор на ревизију тужене.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду имовинске штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником који јесте или није са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тог разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а ревизијом тужене се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 978/2018 од 18.06.2018. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужиоца и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/2010, па је наложено стечајном судији у том предмету да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све неопходне мере и радње које су потребне да би се поступак уновчења имовине стечајног дужника окончао и да у року од 30 дана извести председника Привредног суда о томе које су конкретно мере предузете. Тужиоцу је, одлуком стечајног управника „Индустрија котрљајућих лежајева“ а.д. Београд у стечају, од 28.04.2020. године, признато потраживање у поступку стечаја над тим стечајним дужником који је сврстан у први исплатни ред у износу од 196.440,00 динара и потраживање које је сврстано у трећи исплатни ред у износу од 1.570.534,00 динара, а по пријави број .. признато му је потраживање у износу од 586.387,00 динара. Потраживање тужиоца у првом исплатном реду намирено је за износ од 100.000,00 динара, а потом и за износ од

још 40.085,00 динара, по основу решења Привредног суда у Београду Ст 4155/2010 од 01.09.2011. године. Тужиочево потраживање сврстано у трећи исплатни ред није намирено јер у том исплатном реду није било исплата. Потраживање тужиоца настало је из радног односа, пре отварања поступка стечаја. Предузеће, послодавац тужиоца „ИКЛ“ је до 28.12.1999. године било друштво које је располагало већинским друштвеним капиталом а почев од 28.12.1999. године до јула 2005. године, друштво је пословало са 41,5% државног капитала у власништву Акционарског фонда РС, ПИО фонда и Фонда за развој. На дан отварања стечајног поступка над „ИКЛ“ а.д. Београд, 22.10.2010. године, у власништву Акционарског фонда је било 16.274 акције што представља 0,55% од укупног броја акција. Решењем Владе РС од 07.02.2002. године објављеним у „Службеном гласнику РС“, број 70/01 од 11.02.2002. године, на основу чл. 3 и 3а Уредбе о престанку важења Уредбе о обавезној производњи одређених производа, суспендовани су сви органи у ДД ИКЛ Београд, па је Влада именовала одбор који ће обављати функцију суспендованих органа управљања и вршиоца дужности директора, који ће обављати функцију суспендованог пословног органа.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили применом одредбе члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, у вези одредбе члана 172. Закона о облигационим односима, налазећи да стечајни дужник, без обзира на завршену приватизацију, није уживао довољну институционалну и пословну независност од државе, пошто је Влада Републике Србије именовала вршиоца дужности директора и Управни одбор, а суспендовала органе управљања предузећа, па немогућност наплате признатог потраживања тужиоца из радног односа, а и стечајне масе предузећа, може да се доведе у везу са контролом државе над тужиочевим послодавцем и утврђеном повредом права на суђење у разумном року.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, број 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазвану повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођени над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године).

У конкретном случају, тужиоцу је, правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 978/2018 од 18.06.2018. године, утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/2010, а тај стечајни поступак је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 4155/10 од 22.10.2010. године, над послодавцем тужиоца Предузећем „Индустрија котрљајућих лежајева“ а.д.

Београд који је, у том моменту, био у већинском приватном капиталу са уделом државе од 0,55% од укупног броја акција. Одговорност Републике Србије за материјалну штету која је за извршне повериоце настала услед немогућности наплате њихових потраживања која су, било утврђена правноснажном одлуком суда било призната у стечајном поступку, постоји када је извршни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом, због тога што је Република Србија, донетим законима и њиховим изменама и допунама, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију а што је објективно онемогућило благовремено и делотворно намирење потраживања према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Тако је први Закон о приватизацији односно Закон о својинској трансформацији („Службени гласник РС“, број 32/97), у више наврата мењан, а одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, број 123/2007), је прописано да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана доношења одлуке о окончању реструктурирања не може против субјекта приватизације односно над његовом имовином одредити или спровести принудно извршење нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Пошто је законским решењима објективно онемогућила извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним односно државним капиталом, Република Србија је објективно одговорна за штету коју су они претрпели. Међутим, овде то није случај пошто је ИКЛ располагао већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године, а након тога поступак својинске трансформације – приватизације је окончан решењем надлежног Министарства пољопривреде од 15.11.2011. године. Тужиочево потраживање датира из периода почев од 01.08.2001. године, када је држава имала мањински удео у капиталу друштва од 41,50%. Не постоји узрочно-последична веза између деловања Републике Србије, у смислу донетих закона којима су продуживани утврђени рокови за приватизацију и онемогућено извршење судских одлука ради намирења потраживања у односу на субјект приватизације, пошто се они не односе на стечајног дужника – послодавца тужиоца који је приватизован пре измене Закона о приватизацији. Због тога је тужиочев тужбени захтев неоснован.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлука о трошковима целог поступка, садржано у ставу трећем изреке, Врховни касациони суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку. Туженој су признати трошкови које је имала ради вођења ове парнице на име ангажовања свог правобранилаштва за састав одговора на тужбу и једног поднеска од по 16.500,00 динара, заступања на два рочишта по 18.000,00 динара, састав две жалбе по 33.000,00 динара и састав ревизије од 22.000,00 динара, према опредељеном захтеву тужене, а применом одредбе члана 153. став 1, члана 154. и члана 162. Закона о парничном поступку и важеће Адвокатске тарифе.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић